

**VÄGLEDNING FÖR GENOMFÖRANDE AV SAMARBETSAKTIVITETER INOM
LEADER UNDERLANDSBYGDSUTVECKLINGSPROGRAMMEN 2014–2020**

**Utkast 11/10/2013
Uppdaterat: 19/11/2014**

(slutlig version)

OBS! Denna version kan bli föremål för ytterligare revidering som bygger på bidrag från en arbetsgrupp för Leader-samarbete som avses drivas inom ramen för Europeiska nätverket för landsbygdsutveckling.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
1.1. Inledning till guiden.....	3
1.2. Inledning till LEADER/LLU i EJFLU 2014–2020.....	3
1.3. Tanken bakom samarbete inom ramen för LEADER/LLU.....	3
2. Rättslig grund för LEADER samarbetsverksamhet.....	4
3. Stödberättigande förutsättningar enligt EJFLU.....	5
3.1. Allmänna principer.....	5
3.2. Olika typer av stöd.....	7
3.2.1. Förberedande tekniskt stöd.....	7
3.2.2. Stöd till samarbetsprojektet.....	7
3.3. Finansiell omfattning av stödet till samarbete.....	8
4. Förfaranden för val av samarbetsverksamhet.....	8
4.1. Val av tekniskt förberedande stöd till samarbete.....	8
4.2. Valet av själva samarbetsprojekten.....	9
4.2.1. Urval av lokala aktionsgrupper (LAG).....	9
4.2.2. Urval av förvaltande myndigheter.....	10
5. Särskilda bestämmelser för transnationellt samarbete.....	10
6. Landsbygdsnätverken (Europeiska nätverket för landsbygdsutveckling och Nationella landsbygdsnätverk) inom LEADER-samarbetet.....	12
7. Avslutande rekommendationer.....	12
BILAGA 1. Referensdokument (för perioden 2014–2020).....	14
BILAGA 2. Avsnitt 8.4 i LLU- vägledningen.....	15
BILAGA 3. Formulär för informationsutbyte.....	17

1. Inledning

1.1. Inledning till guiden

Syftet med denna guide är att klargöra vilken roll samarbetsverksamhet inom ramen för LEADER spelar i programmen för landsbygdsutveckling 2014–2020.

Denna guide ska uppfattas som ett indikativt referensdokument och ger inte upphov till några nya lagregler. Tolkning av gemenskapsrätten tillkommer i vilket fall i slutändan Europeiska unionens domstol.

Detta dokument kompletterar Vägledningen om lokalt ledd utveckling (LLU), som utfärdats av de fyra generaldirektoraten (GD) inom Europeiska kommissionen med ansvar för ESI-fonderna,¹ vilken redan illustrerar LLU-samarbetsverksamhet enligt vad som anges i förordningen om gemensamma bestämmelser och i de fonspecifika bestämmelserna för EJFLU² och EHF³.

1.2. Inledning till LEADER/LLU i EJFLU 2014–2020

Under perioden 2014–2020 kommer EJFLU att stödja transnationella och interregionala samarbetsprojekt som genomförs av lokala aktionsgrupper (LAG), som en del av genomförandet av lokala utvecklingsstrategier som väljs ut inom ramen för LLU/LEADER.

Stöd till samarbete utgör en obligatorisk del av LEADER-åtgärden. Såväl förberedande stöd till samarbete som stöd till samarbetsprojekt måste ingå i programmen för landsbygdsutveckling. Det är dock inte obligatoriskt, men rekommenderas, på LAG-nivå. Det kan stå enskilda LAG fritt att bestämma om man ska använda det stöd till samarbete som finns eller inte.

1.3. Tanken bakom samarbete inom ramen för LEADER/LLU

Samarbete är ett sätt att **vidga det lokala perspektivet och tillföra ny kunskap till ett område för att stärka lokala strategier**. Det kan **stimulera lokala utvecklingsåtgärder till att bli mer innovativa** och bidra till stärkt konkurrenskraft för området genom kapacitetsuppbyggnad, nya affärskontakter samt spridning av innovation, kunnande och ny kompetens.

Utöver de potentiella fördelarna med interregionalt samarbete (inom en medlemsstat), **tillför transnationellt samarbete dessutom ett europeiskt mervärde till lokal utveckling**.

Ett LAG-områdes samarbete med andra geografiska områden kan utgöra **en huvudkomponent i en lokal utvecklingsstrategi inom LLU/LEADER** eller betraktas som en **ytterligare tillgång för strategin**. Det kan utvecklas stegvis från erfarenhetsutbyte till överföring av lovande praxis till en gemensam aktivitet. Samarbete med andra territorier som tillämpar av LLU/LEADER kan utgöra ett **strategiskt verktyg som LAG kan använda för att uppnå den kritiska massa som krävs för vissa projekt eller för att samla kompletterande resurser och expertkunnande**.

¹ Europeiska struktur- och investeringsfonderna

² Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling

³ Europeiska havs- och fiskerifonden

2. Rättslig grund för LEADER samarbetsverksamhet

Samarbete inom ramen för LEADER grundas på olika rättsliga texter.

Förordning 1303/2013:

Artikel 32 Lokalt ledd utveckling

(2) Lokalt ledd utveckling ska

(d) utformas med hänsyn till lokala behov och möjligheter samt ska omfatta innovativa drag i det lokala sammanhanget, nätverksarbete samt, när så är möjligt, samarbete.

Artikel 34 Lokala aktionsgrupper

(3) De lokala aktionsgrupperna ska ha följande uppgifter:

(f) Välja ut insatser och fastställa stödbeloppet och, i tillämpliga fall, lägga fram förslagen till det organ som är ansvarigt för slutkontrollen av stödberättigandet innan godkännande.

(5) Om samarbetsverksamhet mellan lokala aktionsgrupper är de som avses i artikel 35.1 c kan de uppgifter som anges i punkt 3 f i den här artikeln utföras av den ansvariga förvaltande myndigheten.

Artikel 35 Stöd från de europeiska struktur- och investeringsfonderna till lokalt ledd utveckling

(1) Stöd från de berörda europeiska struktur- och investeringsfonderna till lokalt ledd utveckling ska omfatta följande:

(c) Förberedelser inför och genomförande av den lokala aktionsgruppens samarbetsverksamhet.

Förordning 1305/2013 (EJFLU-förordningen):

Artikel 44 Samarbetsverksamhet inom Leader

(1) Det stöd som avses i artikel 35.1 c i förordning (EU) nr 1303/2013 ska beviljas för följande

(a) Samarbetsprojekt inom en medlemsstat (interregionalt samarbete) eller samarbetsprojekt mellan områden i flera medlemsstater eller med områden i tredjeländer (transnationellt samarbete).

(b) Förberedande tekniskt stöd för interregionala och transnationella samarbetsprojekt, under förutsättning att lokala aktionsgrupper kan visa att de planerar att genomföra ett konkret projekt.

(2) Utöver andra lokala aktionsgrupper kan parter i en lokal aktionsgrupp inom ramen för EJFLU vara

(a) en grupp av lokala offentliga och privata parter i ett landsbygdsområde som genomför en lokal utvecklingsstrategi i eller utanför unionen,

(b) en grupp av lokala offentliga och privata parter i ett icke-landsbygdsområde som genomför en lokal utvecklingsstrategi.

(3) I de fall där samarbetsprojekt inte väljs ut av de lokala aktionsgrupperna ska medlemsstaterna inrätta ett system för löpande inlämning av ansökningar.

De ska offentliggöra de nationella eller regionala administrativa förfarandena avseende valet av transnationella samarbetsprojekt och en förteckning över stödberättigande kostnader senast två år efter den dag då deras landsbygdsprogram godkändes.

Samarbetsprojekt ska godkännas av den behöriga myndigheten senast fyra månader efter den dag då projektansökan lämnades in.

(4) Medlemsstaterna ska anmäla de godkända transnationella samarbetsprojekten till kommissionen.

Artikel 52 Europeiskt nätverk för landsbygdsutveckling

(3) Nätverket ska ha följande uppgifter: [...]

(g) Att stödja de nationella nätverken och initiativ till transnationellt samarbete och utbyte av erfarenheter som rör åtgärder inom området landsbygdsutveckling med nätverk i tredjeländ.

(h) Att specifikt för lokala aktionsgrupper [...]

(ii) samarbeta med organen för nätverksskapande och tekniskt stöd för lokal utveckling som inrättats genom Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden när det gäller deras lokala utvecklingsverksamhet och transnationella samarbete.

Art. 54 Nationella landsbygdsnätverk

(3) EJFLU-stöd enligt artikel 51.3 ska användas [...]

(b) för att utarbeta och genomföra en handlingsplan som ska omfatta åtminstone följande: [...]

(iii) Aktiviteter som rör tillhandahållande av kompetensutveckling och nätverksverksamhet för lokala aktionsgrupper och i synnerhet tekniskt stöd för interregionalt och transnationellt samarbete, underlättande av samarbete mellan lokala aktionsgrupper och sökande efter parter för den åtgärd som avses i artikel 35.

3. Stödberättigande förutsättningar enligt EJFLU⁴

3.1. Allmänna principer

- Geografisk omfattning:

Den geografiska omfattningen för eventuella samarbetsparter till EJFLU/LEADER-LAG listas i artikel 44.2 i EJFLU-förordningen. I denna artikel anges särskilt att LAG kan samarbeta med parter från länder **i eller utanför unionen**. Parter inom Europeiska unionen kan finnas antingen i **landsbygdsområden eller i tätortsområden**. Men parter utanför Europeiska unionen kan bara finnas i landsbygdsområden.

För att fullt ut optimera samarbetets potentiella fördelar bör förvaltande myndigheter undvika att i onödan begränsa samarbetets geografiska omfattning. Medan LAG kan samarbeta med partnerskap i stadsområden och tätorter och områden utanför EU, kommer endast insatser som rör lokala utvecklingsstrategier/LAG som väljs ut för att erhålla stöd inom ramen för en LLU/LEADER-åtgärd för ett program för landsbygdsutveckling att vara berättigade till finansiering från EJFLU. Bestämmelserna om Insatsers stödberättigande beroende på geografiskt läge som stadgas för ESI-fonderna måste respekteras (se artikel 70 i förordningen med gemensamma bestämmelser), särskilt beträffande kostnader i tredjeländer.

- Typ av parter

När förvaltande myndigheter fastställer reglerna för samarbetet bör de, för att beakta de olika former av partnerskap som finns i geografiska områden i och utanför EU, lämna utrymme för ett brett deltagande av potentiella parter. De bör särskilt inte utesluta samarbete mellan LAG och andra partnerskap än LAG.

I artikel 44.2 i EJFLU-förordningen föreskrivs att en projektsamarbetsparter till en LEADER LAG som inte är en annan LAG måste vara "en grupp av lokala offentliga och privata parter

⁴ Europeiska nätverket för landsbygdsutveckling har inom ramen för LEADER Gateway utarbetat en omfattande LEADER guide till transnationellt samarbete, som kan utgöra ett praktiskt verktyg till hjälp för att utveckla ett särskilt tillvägagångssätt för samarbete rörande programplanering. Det har också publicerat faktablad med för medlemsstater specifik information om transnationellt samarbete och förfaranden under 2007-13: http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/leader/tnc_guide/en/tnc_guide_en.html

Vidare innehåller rapporten från Europeiska nätverket för landsbygdsutvecklings LEADER-fokusgrupp 3 (Genomförande av samarbetsåtgärden inom LEADER) värdefulla förslag för analys och rekommendationer: http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/leader/leader/focus-groups/en/focus-group-3_en.html

[...] som genomför en lokal utvecklingsstrategi". Det innebär att verksamhetsinriktningen för denna grupp måste vara liknande det som en LAG har, men den behöver inte uppfylla samtliga egenskaper som stadgas i artikel 33 i förordningen med gemensamma bestämmelser (rörande Lokalt ledda utvecklingsstrategier).

Parterna bör i början av ett samarbetsprojekt ingå ett avtal där man tydligt anger respektive parts uppgifter.

Det är tillrådligt att parterna i förväg bestämmer/kommer överens om nyckelkriterierna avseende de aktiviteter som ska genomföras. De kan också komma överens om vilka slags insatser som faller utanför projektets omfattning.

För att medge erforderliga justeringar och säkerställa att gemensamt överenskomna projektmål uppnås, är det också viktigt att samarbetsparterna håller varandra informerade om hur projektet framskrider och eventuella förändringar av genomförandet.

- Mottagare av samarbetsprojekt:

Samarbetsprojekt kräver högre grad av samordning än vanliga lokala projekt. I många fall har de också en stark kollektiv eller territoriell dimension. I sådana fall är det rimligt att den slutliga mottagaren av stödet till ett samarbetsprojekt även kan vara LAG självt. Det medges uttryckligen i artikel 34.4 i förordningen med gemensamma bestämmelser.

- Den samordnande parten

Samarbetsprojekt måste inte utse en samordnande part (kallas ibland samordnande lokal aktionsgrupp), men det rekommenderas starkt. Finns ingen samordnande part måste det finnas en oerhört tydlig fördelning av uppgifter mellan parterna och en mycket hög och jämbördig grad av engagemang.

Den samordnande partens funktioner och ansvarsområden ska normalt omfatta följande:

- Att styra och samordna utformningen av projektet – däribland utarbeta samarbetsavtalet mellan parterna.
- Att samordna och följa upp respektive parter ansökningar om finansiering.
- Att styra och samordna genomförandet av projektet och de uppgifter som ska utföras av respektive part (anordna utbyten, gemensamt framtagna delresultatosv.).
- Att följa upp och kommunicera framsteg och finansiell utveckling.

Andra funktioner och ansvarsområden kan läggas till beroende på det enskilda samarbetsprojektets behov.

Den samordnande partens ansvarsområden behöver omfattas av en högre projektbudget än övriga parter. Denna kan finansieras antingen från LAG eller programbudgeten för samarbete för parten i fråga eller genom ett bidrag från övriga projektparter.

3.2. Olika typer av stöd

3.2.1. Förberedande tekniskt stöd⁵

I artikel 35.1 c i förordningen med gemensamma bestämmelser anges att "Stöd från de berörda europeiska struktur- och investeringsfonderna till lokalt ledd utveckling ska omfatta ... Förberedelser inför och genomförande av den lokala aktionsgruppens samarbetsverksamhet".

Det innebär att ett **inslag av förberedande tekniskt stöd är obligatoriskt** och ska föras in i alla program för landsbygdsutveckling **för hela programperioden**. Sådant förutvecklingsstöd lämnades redan av många program under 2007–2013 och även under Leader+, men har nu gjorts till en obligatorisk del av stödet till samarbete. Syftet är att stimulera LAGs samarbetsverksamhet.

Bland de **kostnader som blivit stödberättigade inom ramen för förberedande tekniskt stöd** finns bland annat:

- kostnader rörande möten med potentiella parter (kostnader för resor, logi och tolkning m.m.) samt
- kostnader för projektutveckling (t.ex. deltagande vid arrangemang, genomförbarhetsstudie för projektet, konsultverksamhet för särskilda frågor, översättningskostnader, extra personalkostnader).

Det är emellertid svårt att förutse all den verksamhet som skulle kunna krävas för att svara mot de behov en enskild LAG har för att utarbeta ett samarbetsprojekt. Det är därför rekommenderat att man **inte är alltför restriktiv när man redogör för de stödberättigade kostnaderna i landsbygdsutvecklingsprogrammet**.

Förberedande tekniskt stöd kan bara beviljas under förutsättning att en LAG påvisar att den förutser att kunna genomföra ett konkret projekt. Det betyder att de i varje fall bör identifiera målsättningarna för samt vad som kännetecknar ett planerat projekt. Men **det faktum att man erhåller förberedande tekniskt stöd innebär inte någon skyldighet att senare genomföra ett projekt** om, exempelvis, det visar sig att det inte är hållbart. Det förberedande stödet är fortfarande berättigat även om projektet inte blir av och LAG ska inte vara skyldigt att betala tillbaka finansieringen.

Tekniskt **förberedande stöd bör inte finansiera kostnader efter att ett partnerskap för samarbete har upprättats** genomupprättande av ett avtal, eftersom förberedande stöd definitionsmässigt måste komma före själva samarbetsprojektet.

Förvaltande myndigheter kan besluta att anamma en övre gräns för förberedande tekniskt stöd och det står dem fritt att välja relevant angreppssätt och kriterier (t.ex. ett fast belopp per LAG eller per ansökan osv.).

3.2.2. Stöd till samarbetsprojektet⁶

EJFLU-stödet kan även användas för att finansiera verksamheten inom samarbetsprojektet som sådant.

Samarbetsprojektet bör bestå i en **konkret verksamhet med klart definierade prestationer eller utfall** som genererar fördelar för berörda territorier. Projekt kan vara inriktade på en lång

⁵ Art. 44.1 b i förordning (EU) nr 1305/2013

⁶ Art. 44.1 a i förordning (EU) nr 1305/2013

rad olika åtgärder. De kan till exempel omfatta kapacitetsuppbyggnad och överföring av erfarenheter kring lokal utveckling genom exempelvis gemensamma publikationer, utbildningsseminarier eller vänortsarrangemang (som utbyte av programansvariga och -personal) som leder fram till att gemensamma eller liknande metod- eller arbetsmetoder anammas eller leder fram till gemensamt eller samordnat utvecklingsarbete.

Kriterier för stödberättigande kan, beroende på vilket urvalssystem man väljer (se 4.2.1 och 4.2.2 nedan), fastställas i den lokala utvecklingsstrategin eller på programplaneringsnivå. Kriterierna bör följa samma tillvägagångssätt som tillämpas för projekt som genomförs inom ramen för lokala utvecklingsstrategier ("lokala projekt")⁷.

3.3. Finansiell omfattning av stödet till samarbete

Inom alla program för landsbygdsutveckling måste ett visst belopp av budgeten för LEADER-åtgärden sättas av för samsarbetsverksamhet. Detta görs för att garantera att LAG kan genomföra sådana projekt. Budgeten för samarbete måste framgå av landsbygdsutvecklingsprogrammets tabeller för finansiellt utfall.

Där LAG står för urvalet av samsarbetsprojekt ska den tillhörande budgeten fördelas till LAG tillsammans med tilldelningen för genomförandet av lokala projekt. Om samsarbetsverksamheten i stället hanteras centralt har LAG inte någon fördelad budget för sådan verksamhet och ansöker om stöd på projektbasis inom ramen för utlysningar som anordnas av den förvaltande myndigheten.

Erfarenheten visar att det tar tid att utveckla samsarbetsprojekt. Därför är det också tillrådligt att säkra en budget för nationell **medfinansiering** för samarbete för hela finansieringsperioden.

Kostnadskategorier:

Utöver kostnader som respektive samsarbetspart **ådrar sig individuellt**, bör även den andel **gemensamma kostnader** som uppstår inom samsarbetsverksamheten vara stödberättigad. Gemensamma kostnader är sådana som måste delas av parterna (för t.ex. en gemensam webbplats eller broschyr).

För att undvika onödiga hinder för LAG bör ansträngningar göras på nationell nivå för att harmonisera potentiella kostnadskategorier i nationella riktlinjer eller lagstiftning och – framför allt – för att klart definiera icke stödberättigade kostnadskategorier.

4. Förfaranden för val av samsarbetsverksamhet

4.1. Val av tekniskt förberedande stöd till samarbete

För att underlätta uppstart av samarbete är det tillrådligt att ha ett separat förfarande för tekniskt förberedande stöd som skiljer sig från urvalsförfarandet för samsarbetsprojekten som sådana.

Valet av tekniskt förberedande stöd kan göras antingen

⁷ Art. 35.1 b i förordning (EU) nr 1303/2013

- a) genom ett administrativt urvalsförfarande där bidraget tillhandahålls de LAG som valts efter att en ansökan skickats in till den förvaltande myndigheten, eller
- b) genom ett lokalt urvalsförfarande som genomförs av LAG, där man använder en del av den budget som tilldelats för att genomföra sin lokala utvecklingsstrategi.

4.2. Valet av själva samarbetsprojekten

Enligt artikel 34 i förordningen med gemensamma bestämmelser är det upp till LAG att välja ut de projekt som ska genomföras inom ramen för den lokala utvecklingsstrategin. Å andra sidan kan samarbetsprojekt i vissa fall, som ett undantag från artikel 34.3 f i förordningen med gemensamma bestämmelser, väljas ut av den förvaltande myndigheten.

Det finns därför två sätt att välja ut projekt – via LAG eller via den förvaltande myndigheten (se 4.2.1 och 4.2.2 nedan). Det är också möjligt att använda båda metoderna för att välja ut samarbetsprojekt samtidigt inom ett och samma program.

Ansvariga myndigheter bör aktivt bidra till att begränsa tidsåtgången vid beslutsförfarandet. Huruvida samarbetsprojekt blir framgångsrika är klart avhängigt av att de olika samarbetsparternas ansökningar blir behandlade snabbt. Beslutet om tilldelning av finansiering bör fattas senast fyra månader efter den dag då projektansökan lämnats in (tredje stycket i artikel 44.3 i EJFLU-förordningen). Denna tidsfrist ska även gälla för samarbetsprojekt som väljs ut av LAG.

Medlemsstater ska säkerställa att skillnader mellan urvalsförfaranden och tidsfrister inte avskräcker LAG från samarbete. Utöver en snabb beslutsprocess rekommenderas att förvaltande myndigheter exempelvis hittar sätt att lämna tillfälligt godkännande för samarbetsprojekt inom sina egna territorier, förutsatt att parterna inom rimlig tid godkänns av andra förvaltande myndigheter. Det borde underlätta genomförande av projekt som inbegriper godkännande av flera nationella eller regionala förvaltningar.

4.2.1 Urval av lokala aktionsgrupper (LAG)

Då samarbete har integrerats i LAG:s lokala utvecklingsstrategi som en av dess prioriteringar väljs samarbetsprojekt ut av LAG. För denna genomförandemodell gäller det nedifrån och upp-orienterade förhållningssättet även för samverkan.

I idealfallet – och för att hålla sig så nära principerna i LLU/LEADER som möjligt – är det starkt rekommenderat att LAG inbegriper samarbetsverksamhet i sina lokala utvecklingsstrategier. Det kan, beroende på vilka behov som definieras vid SWOT-analysen, ta formen av särskild samarbetsverksamhet eller av en övergripande samarbetsstrategi.

LAG tillkännager sin avsikt att samarbeta på det eller de områden som omfattas av strategin, men exakt vilka parterna ska bli identifierade inte nödvändigtvis (eftersom de exempelvis kanske fortfarande behöver bli utvalda för LEADER-finansiering inom ramen för sina landsbygdsutvecklingsprogram). LAG skapar utrymme för samarbete i sin åtgärdsplan och i sin finansiella plan (som vid behov kan justeras som ett resultat av ett förfarande för uppföljning och utvärdering).

I sådana fall tilldelas LAG samarbetsbudgeten tillsammans med de generella tilldelningen för att genomföra den lokala utvecklingsstrategin. LAG väljer ut sina samarbetsprojekt på samma sätt som alla andra projekt inom ramen för den lokala utvecklingsstrategin. Även inblandade myndigheters roll är följaktligen densamma som för varje annat projekt, även om det sannolikt

blir fler steg eftersom projektparterna kan vara beroende av en annan myndighets godkännande.

Men det är också möjligt att göra undantag från LAG:s rätt att välja ut samarbetsprojekt till förmån för förvaltande myndighet, eftersom sådana inte bara är lokala projekt, utan också har vidare territoriellt genomslag. Förvaltande myndighet kan därför anse det vara viktigt att styra processen genom utlysningar, inrätta en urvalskommitté för samarbetsprojekt och fastställa enhetliga kriterier, däribland ett tematiskt angreppssätt för alla LAG inom programområdet.

Många medlemsstater har hanterat det på det sättet genom flera generationer av LEADER (se exempel från nuvarande period⁸). Ett sådant alternativ ska emellertid inte hindra att LAG väljer ut samarbetsprojekt som ligger i linje med deras strategi. Det ska inte heller omöjliggöra eller begränsa projekts karaktär av att vara nedifrån och upp-orienterade.

4.2.2. Urval av förvaltande myndigheter

I de fall då förvaltande myndigheter har hand om urvalet av samarbetsprojekt ska ett system med "löpande" ansökningar inrättas (artikel 44.3 i EJFLU-förordningen). Denna skyldighet ska uppfattas så att, om urvalet av projekt organiseras med hjälp av utlysningar, ska dessa vara öppna antingen permanent under hela perioden eller genom att erbjuda minst tre till fyra utlysningar per år för att garantera kontinuerlig tillgång till detta slags stöd.

I vilket fall ska utlysningar anordnas tillräckligt ofta för att genomförande av projekt med parter som härrör från olika programområden inte ska hindras (se avsnitt 5 nedan samt Bilaga 2: CLLD-guide, avsnitt 8.4). Med tanke på den tid det tar att välja ut samarbetsprojekt uppmuntras förvaltande myndigheter att hitta sätt att harmonisera slutförandet av urvalsprocessen vid programmets slut.

Förvaltande myndigheter ska också kommunicera till parter och andra förvaltande myndigheter om ett projekt godkänts eller inte. Ett sådant informationsutbyte krävs eftersom projektgenomförandet (t.ex. betalningar) kan komma i gång först när alla relevanta moment har fullgjorts.

Som nämnts ovan ska förvaltande myndigheter säkerställa en snabb beslutsprocess och uppmuntras att hitta sätt att lämna tillfälligt godkännande för samarbetsprojekt inom sina egna territorier, förutsatt att parterna inom rimlig tid godkänns av andra förvaltande myndigheter. Sådana åtgärder borde underlätta genomförande av projekt som inbegriper godkännande av flera nationella eller regionala förvaltningar.

5. Särskilda bestämmelser för transnationellt samarbete

EJFLU-förordningen innehåller bestämmelser som särskilt ska stärka genomförande av projekt för transnationellt samarbete och begränsa kända flaskhalsar som är knutna till det

⁸ Se TNC Member States rules & procedures 2007–2013 (Transnationellt samarbete; medlemsstaters bestämmelser och förfaranden) på Europeiska nätverket för landsbygdsutvecklings webbplats: http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/leader/tnc_guide/member-states-tnc-rules-and-procedures/en/member-states-tnc-rules-and-procedures_en.html

faktum att alla projekt kräver godkännande av flera förvaltande myndigheter från olika medlemsstater.

I artikel 44 i EJFLU-förordningen finns flera viktiga skyldigheter för förvaltande myndigheter med avseende på hanteringen av transnationellt samarbete som anges nedan (se även avsnitt 6 rörande skyldigheter för både Europeiska nätverket för landsbygdsutveckling och nationella landsbygdsnätverk avseende tekniskt stöd till transnationellt samarbete).

- ***"[Medlemsstater] ska offentliggöra de nationella eller regionala administrativa förfarandena avseende valet av transnationella samarbetsprojekt och en förteckning över stödberättigande kostnader senast två år efter den dag då deras landsbygdsprogram godkändes."*** (artikel 44.3, andra stycket, i EJFLU-förordningen)

Detta ska bidra till att skapa en offentligt tillgänglig översikt över dessa saker för alla berörda parter. Det är särskilt viktigt för LAG som, för att få till stånd ett projekt för transnationellt samarbete, inte bara måste förstå bestämmelserna för transnationellt samarbete i det egna programmet för landsbygdsutveckling, utan även dem som gäller för andra samarbetsparter.

För att komma fram till liknande tillvägagångssätt är det likaså tillrådligt att utbyta erfarenheter från olika typer av bestämmelser. Detta är – utifrån erfarenheten från 2007–13 – särskilt viktigt för medlemsstater mellan vilka man kan förvänta sig många projekt för transnationellt samarbete. De faktablad om transnationellt samarbete för respektive medlemsstat som publicerats på Europeiska nätverket för landsbygdsutvecklings webbplats för 2007–2013 kan fungera som inspirationskälla. Europeiska nätverket för landsbygdsutveckling kan förväntas samla in och publicera informationen på ett liknande sätt för 2014–2020.

- ***"Samarbetsprojekt ska godkännas av den behöriga myndigheten senast fyra månader efter den dag då projektansökan lämnades in."*** (artikel 44.3, andra stycket, EJFLU-förordningen)

För att underlätta genomförandet av projekt som inbegriper godkännande av olika nationella eller regionala förvaltningar ska medlemsstater säkerställa en snabb beslutsprocess, så att skillnader mellan urvalsförfaranden och tidsfrister inte avhåller LAG från samarbete. Fyra månader är den längsta tidsfristen för att fatta beslut om ansökan om ett samarbetsprojekt som anses vara godtagbar enligt förordningen.

Förvaltande myndigheter rekommenderas att hitta sätt att lämna tillfälligt godkännande av samarbetsprojekt inom sina egna territorier, förutsatt att parterna inom rimlig tid godkänns av andra förvaltande myndigheter.

- ***"Medlemsstaterna ska anmäla de godkända transnationella samarbetsprojekten till kommissionen."*** (artikel 44.4 i EJFLU-förordningen)

Syftet med detta är dubbelt: dels att säkerställa en uppföljning av transnationellt samarbete på EU-nivå (kommissionen tillhandahåller konsoliderad information om godkännanden) och dels att erbjuda en plattform för informationsutbyte mellan medlemsstater som är inblandade i samma projekt för transnationellt samarbete.

Till följd av avsaknaden av samordnat godkännandeförfarande avser upplysningsskyldigheten varje enskilt godkännande. Nationella landsbygdsnätverk kan hjälpa förvaltande myndigheter att samla in erforderliga uppgifter och hantera

uppföljningen. Europeiska nätverket för landsbygdsutveckling kan bistå inom ramen för sina uppgifter (artikel 52.3 g i EJFLU-förordningen⁹) genom att sprida och publicera information (se även avsnitt 6 nedan).

Anmälningar ska göras via strukturfondernas gemensamma databas, SFC, 2014¹⁰. (ett utkast till rapportformulär återfinns i Bilaga 3). Närmare information om detta förfarande kommer att lämnas i sinom tid. Beträffande hur ofta anmälningar ska skickas in, rekommenderas att detta görs fortlöpande.

Erfarenheterna från 2007–2013 har visat att vissa medlemsstater är obenägna att skicka in anmälningar om de inte har alla data som efterfrågas i formuläret. Men eftersom ett av huvudsyftena är att medge ett snabbt informationsutbyte uppmanas medlemsstaterna att anmäla godkännanden även om formuläret inte är helt ifyllt. Det faktum att formuläret skickas via SFC medför inga negativa följder för medlemsstaterna om det inte är helt ifyllt i första vändan. Eventuella uppgifter som saknas ska skickas in via SFC när de finns tillgängliga.

6. Landsbygdsnätverken (Europeiska nätverket för landsbygdsutveckling och Nationella landsbygdsnätverk) inom LEADER-samarbetet

I EJFLU-förordningen räknas de uppgifter upp som Europeiska nätverket för landsbygdsutveckling och de nationella landsbygdsnätverken ska utföra. De har båda ett särskilt ansvar avseende allmänt stöd och särskilt tekniskt stöd till LAG på området för LEADER-samarbete.

Beträffande Europeiska nätverket för landsbygdsutveckling finns ett tydligt mandat att stödja både transnationella initiativ och nationella landsbygdsnätverk i detta avseende. Europeiska nätverket för landsbygdsutveckling ska vidare samarbeta med de nätverks- och tekniska stödorgan för LLU som inrättas av de andra ESI-fonderna, även särskilt vad avser transnationellt samarbete (se artikel 52.3 g och h (ii) i EJFLU-förordningen).

När det gäller de nationella landsbygdsnätverkens uppgifter rörande samarbete läggs särskild tyngdpunkt på att tillhandahålla tekniskt bistånd och främja LAG:s samarbetsverksamhet. Det kan göras genom olika utbildnings- och IT-verktyg, men kan även innefatta att tillhandahålla individuella eller kollektiva konsulttjänster eller mentorskap (se artikel 54.3 b (iii) i EJFLU-förordningen).

7. Avslutande rekommendationer

För att främja samarbete inom lokalt ledd utveckling (LLU) skulle medlemsstater i sina urvalsförfaranden kunna prioritera LAG som har integrerat samarbete i sina lokala utvecklingsstrategier. De skulle till exempel kunna göra kvaliteten på förslag från LAG till samarbete till ett kriterium vid val av strategier.

Med beaktande av att alla bestämmelser i ett system med delad förvaltning inte kan harmoniseras på EU-nivå, är det vidare rekommenderat att anstränga sig för att så långt som

⁹ Artikel 52.3. Nätverket ska ha följande uppgifter: [...] (g) Att stödja nationella nätverk och initiativ till transnationellt samarbete och utbyte av erfarenheter som rör åtgärder på området landsbygdsutveckling med nätverk i tredjeland.

¹⁰ <http://ec.europa.eu/sfc/en/index-page>

möjligt harmonisera förfaranden och definitioner för LEADER-samarbete på medlemsstatsnivå. Det gäller särskilt för interregionalt samarbete i medlemsstater med regionala program för landsbygdsutveckling, men även mellan medlemsstater som är engagerade i transnationellt samarbete. De referensdokument som listas nedan kan då vara till hjälp.

Man bör tänka på att LEADER-samarbete är ett specifikt verktyg för LAG som genomför en lokal utvecklingsstrategi. Att använda andra verktyg för territoriellt samarbete som ESI-fonderna erbjuder – i synnerhet de program (Interreg) för målet Europeiskt territoriellt samarbete (ETC) som finansieras av ERUF – kan utgöra en kompletterande resurs och ge upphov till synergieffekter, varvid man hela tiden ska ha i åtanke att de projekt som genomförs kan ha olika omfattning och storlek.

BILAGA 1. Referensdokument (för perioden 2014–2020)

Referensdokument (för perioden 2014–20):

- **Vägledning om lokalt ledd utveckling inom Europeiska struktur- och investeringsfonderna** (version från juni 2014): avsnitt 8.4 (Samarbetsprojekt) http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_community_local_development.pdf
- **Vägledning om lokalt ledd utveckling för lokala aktörer** http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_clld_local_actors_sv.pdf
- **Vägledning för åtgärd (Measure Fiche) om LEADER** (finns på CIRCA)

Referensdokument (perioden 2007–13):

- Vägledning för genomförande av samarbetsåtgärden inom ramen för LEADER-områdets program för landsbygdsutveckling 2007–2013 (omfattar även metodinslag). Finns på: http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/leader/leader/en/transnational-cooperation_en.html
- Europeiska nätverket för landsbygdsutveckling, fokusgrupp 3: Genomförande av samarbetsåtgärden i LEADER; rapport till LEADER underkommitté den 20 maj 2010: <http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/fms/pdf/BEE357F9-BDB7-6912-A6AE-581D81990191.pdf>
- Om metodaspekter av transnationellt samarbete, se avsnittet om LEADER, transnationellt samarbete, på webbplatsen för Europeiska nätverket för landsbygdsutveckling (Praktisk information och verktyg för att inrätta och genomföra transnationella samarbetsprojekt): http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/leader/leader/en/transnational-cooperation_en.html
- Slutrapport från Europeiska nätverket för landsbygdsutveckling om genomförandet av programmet för landsbygdsutveckling, åtgärd 427, inom EU-27 (maj 2014): http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/app_templates/enrd_assets/pdf/leader-gateway/Measure_421_State_of_play_FINAL_May_2014.pdf
- NRN Guidebook (Vägledning för nationella landsbygdsnätverk), kapitel III, avsnitt 3.6: Tekniskt bistånd till transnationellt samarbete och interregionalt samarbete (2014): http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/app_templates/enrd_assets/pdf/guidebook/3.6.pdf

BILAGA 2. Avsnitt 8.4 i LLU- vägledningen

"8.4. Samarbetsprojekt

Fonderna kan inom ramen för LLU finansiera förberedelse för och genomförande av lokala aktionsgruppers samarbetsprojekt.

I EJFLU- och EHFF-förordningarna anges särskilt omfattning och bestämmelser kring samarbete för LEADER-LAG och EHFF-FLAG. Liksom under perioden 2007–13 kommer stöd att finnas tillgängligt för att genomföra interregionala och transnationella projekt. Dessutom kan stöd erhållas för förberedande tekniskt stöd (t.ex. kostnader för möten med potentiella parter, studier m.m.), om LAG visar att de förbereder genomförandet av ett samarbetsprojekt.

Av enkelhets- och enhetlighetsskäl är det starkt tillrådligt att använda samma bestämmelser för ERUF och ESF.

Landsbygds-LAG och FLAG i fiske- och kustområden har nu uttryckligen tillåtelse att samarbeta inte bara med parter som genomför en lokal utvecklingsstrategi i landsbygds- respektive fiskeområden, som var fallet 2007–2013, utan även med lokala partnerskap mellan offentlig och privat sektor i andra typer av områden där en lokal utvecklingsstrategi genomförs. Även samarbete med lokala partnerskap mellan offentlig och privat sektor utanför EU kommer att vara möjligt, men EJFLU inskränker denna möjlighet till parter som tillhör landsbygdsområden, medan EHFF inte innehåller någon begränsning avseende vilken typ av områden som är stödberättigade.

Denna möjlighet skulle t.ex. kunna ge upphov till synergieffekter mellan lokala grupper som följer skilda strategier, men som (delvis) finns i samma område (t.ex. tätort–landsbygd eller landsbygd–fiske eller tätort–fiske). Utöver fördelen med erfarenhetsutbyte och ömsesidigt lärande skulle LAG kunna dra fördel av att utveckla samarbete kring viktiga teman som är bättre att hantera i större skala.

Erfarenheten från LEADER och EFF Axel 4 visar att det i många fall är just LAG/FLAG som blir mottagare av samarbetsprojekten, eftersom de är mer komplicerade att utforma och hantera än lokala projekt.

Vad hanteringen av samarbetsprojekt beträffar, finns det i dag två möjligheter (grundat på erfarenheterna från LEADER):

8.4.1. LAG:s urval av samarbetsprojekt

I det första alternativet är samarbete integrerat i lokala utvecklingsstrategier och finansiering av samarbete (som omfattar förberedande stöd och projekt) tilldelas samtidigt som den lokala budgeten. Samarbetsprojekt väljs ut av lokala aktionsgrupper på samma sätt som lokala projekt.

8.4.2. Förvaltande myndigheters urval av samarbetsprojekt

Eftersom samarbetsprojekt är mer krävande i fråga om utformning och ledning kan vissa medlemsstater välja att låta den förvaltande myndigheten välja ut dessa projekt och dessutom anordna utlysningar för förberedande stöd till dem. Detta måste uppfattas som ett undantag från det nedifrån och upp-orienterade förhållningssättet.

I detta fall måste förvaltande myndigheter, vad EJFLU beträffar, inrätta ett system med löpande ansökningar. Beslut om tilldelning av finansiering bör fattas senast fyra månader efter den dag då projektansökan lämnats in. Om urvalet av projekt anordnas med hjälp av utlysningar rekommenderar vi att man utfärdar minst tre till fyra utlysningar per år för att säkerställa motsvarande takt för berörda förvaltande myndigheters godkännanden av ett samarbetsprojekt. I vilket fall ska de anordnas tillräckligt ofta för att inte hindra genomförande av projekt med parter som härrör från olika programområden.

För att underlätta genomförande av projekt som inbegriper godkännande av olika nationella eller regionala förvaltningar ska medlemsstater/regioner vidta relevanta åtgärder för att säkerställa att skillnader mellan urvalsförfaranden och tidsfrister inte avhåller LAG från samarbete.

Beträffande transnationellt samarbete finns inom ramen för EJFLU och EHFF följande skyldigheter föreskrivna för medlemsstater i syfte att stödja ett övergripande genomförande av sådana projekt:

Administrativa förfaranden måste offentliggöras, inklusive en lista över stödberättigade kostnader.

Medlemsstaten måste också regelbundet kommunicera godkännanden av alla transnationella projekt till kommissionen. Beträffande EJFLU kommer kommissionen att inrätta ett system för informationsutbyte som ska hjälpa berörda myndigheter att få en överblick över godkännandeprocessen för ett projekt i olika medlemsstater."

BILAGA 3. Formulär för informationsutbyte

FORMULÄR FÖR INFORMATIONsutBYTE FÖR PROJEKT FÖR TRANSNATIONELLT SAMARBETE	
1. Grundläggande information om projektet	
1.1. Samarbetsprojektets rubrik (inkl. eventuell akronym) [på engelska]*:	
1.2. Planerad tid för verksamheten inom samarbetsprojektet*: 1.2.1. Startdatum: 1.2.2. Slutdatum:	
1.3. Förberedande tekniskt stöd [som tillhandahålls för varje enskild part]*: Åtföljdes samarbetsprojektet av förberedande tekniskt stöd? Ja ☐ Nej ☐	
1.4. Projektämnen/-nyckelord [rullgardinsmeny]*	
1.5. Samlad kostnad för hela samarbetsprojektets längd (i euro)*: varav EJFLU: andra offentliga bidrag: enskilda bidrag: Ange i förekommande fall om annan finansiering erhållits:	
1.6. Ytterligare upplysningar (eller projektets webbplats) [ge en kort projektbeskrivning]:	
2. Information om samarbetsparter	
2.1. LAG 1 uppgifter*:	
2.1.1. LAG:s officiella namn [rullgardinsmeny]: 2.1.1.1. Samordnande part: Ja ☐ Nej ☐	
2.1.2. LAG kontaktperson för samarbete 2.1.2.1. Namn: 2.1.2.2. Kontaktadress: 2.1.2.3. Telefonnummer: 2.1.2.4. E-post: 2.1.2.5. Språk som talas/förstås:	
2.1.3. Dag för projektgodkännande:	
2.2. LAG 2 uppgifter:	
2.2.1. LAG:s officiella namn [rullgardinsmeny]: 2.2.1.1 Samordnande part: Ja ☐ Nej ☐	
2.2.2. LAG kontaktperson för samarbete 2.2.2.1. Namn: 2.2.2.2. Kontaktadress: 2.2.2.3. Telefonnummer: 2.2.2.4. E-post: 2.2.2.5. <i>Språk som talas/förstås</i> :	
2.2.3. Dag för projektgodkännande:	
2.3. Övriga upplysningar om part [om parten inte är en LAG]:	
2.3.1. Partens officiella namn:	

<p>2.3.2. Namn på kontaktpersonen för samarbete</p> <p>2.3.2.1. Namn:</p> <p>2.3.2.2. Kontaktadress:</p> <p>2.3.2.3. Telefonnummer:</p> <p>2.3.2.4. E-post:</p> <p>2.3.2.5. Språk som talas/förstås:</p>
<p>3. Behörig förvaltande myndighet 1 (kontaktpersonens uppgifter):</p> <p>3.1 Program för regional utveckling [rullgardinsmeny]*:</p> <p>3.2 Namn:</p> <p>3.3 Kontaktadress:</p> <p>3.4 Telefonnummer:</p> <p>3.5 E-post:</p>
<p>4. Behörig förvaltande myndighet 2 (kontaktpersonens uppgifter):</p> <p>4.1 Program för regional utveckling [rullgardinsmeny]*:</p> <p>4.2 Namn:</p> <p>4.3 Kontaktadress:</p> <p>4.4 Telefonnummer:</p> <p>4.5 E-post:</p>
<p>5. Projektstatus*:</p> <p>5.1 Pågående:</p> <p>5.2 Avbrutet:</p> <p>5.3 Slutfört:</p>

* obligatorisk uppgift